

DE RHETORICA.

Ca. XIX.

Rhetorica est (sicut magistri tradunt) seculariū litterarū bene dicendi scientia in ciuilibus questionibus. Sed hæc diffinitio licet ad mūdanam sapientiam uideatur pertinere, tamē non est extranea ab ecclesiastica disciplina. Quidqd enim orator et prædicator diuine legis diserte & decēter profert in docēdo, vel quidquid apte et eleganter de pmit in dictādo, ad huius artis cōgruū peritiā, nec utiq; peccare debet arbitrari, qui hāc artē in cōgrua etate legit, quiq; eius præcepta seruat in dictando, ac pro loquēdo sermonē, immo bonū opus facit, qui eam ad hoc pleniter discit; ut ad prædicandū verbum dei idoneus sit. Nam cū per artem rhetoricā & uera suadeatur & falsa, quis audeat dicere aduersus mēdaciū, in defensoribus suis inermē debere cōsistere ueritatē, ut uidelicet illi qui res falsas suadere conantur, nouerint auditorem uel beniuolū, uel intentū, uel facere docilem prohœmio, isti autē nō nouerint. Illi falsa breuiter, aperte, uerisimiliter, & isti uera sic narrent ut audire tedeat, intelligere nō pateat, credere postremo nō libeat, illi fallacibus argumentis ueritatem obpugnent, asserāt falsitatem, isti nec uera defendere, nec falsa ualeāt refutare, illi animos audientium in errorē mouētes, impellentescq; dicēdo terreāt, contristent, exilarent, exhortentur ardentem, isti pro ueritate lenti frigidū dormitēt, quis ita desipiat, ut hoc sapiatur? Cū ergo sit in medio posita facultas eloquij, quæ ad psuadenda seu praua seu recta ualeat plurimū, cur non honorū studio comparatur, ut militet ueritati, si eā mali ad obtinēdas puerfas uanasq; causas in usus iniquitatis et erroris usurpantur? Sed quæcūq; sunt de hac re obseruationes atq; præcepta, quibus cū accedit in pluribus uerbis ornamentiscq; uerborū, quia exercitatiois liguq; solertissima cōsuetudo sit illa, quæ faciūdia

vel eloquū nomina. hec q
 regens ipso. ap. & cōuen
 es qui hoc ceterū possunt. Na
 ces eloquentie compingit a
 niū qui cū pro possunt uerere. n
 Solus nō e. tam peritū. n
 Suis cū ad ad dē mō uerū. n
 omū quos ueritas ecclesiast
 eorū quos ueritas magis uer gen
 pōne dā ueritas occupant
 ad uerū genū. facilius uerere e
 & ad uerū eloquentes. qui
 facilius. Nec dē mō ecclesiast
 canō in auctoritas uerē. hāc
 legendo homo capiat. & uerū
 rebus quæ pō dē mō inueni
 cōm. dō in his ueritas inueni
 exercitatiois hūc. hūc dē hūc
 dicendi. quæ se cū mō pōne
 Sed hūc dē rhetorica nōc. dicit
 pōne pōne hūc in dicit
 mōne.

DE DIALECTICA

Dialectica est disciplina rati
 & mōne dē mō. etū
 mōne. Hæc ergo c
 dicit dicit docere. hæc docet
 mōne mōne atq; aperit. quæ
 dicit dicit sola. & sciens fac
 mōne in hac rationes cog
 hūc mōne. per hanc intell
 hūc. quid factum bonum.
 mōne pōne hūc inuestigantur

vel eloquētia nomiatur. hęcq; reposito ad hoc cōgruo
tēporis spatio, apta & cōueniente etate discenda sunt.
eis qui hoc celerit possunt. Nam et ipsos romanę prin-
cipes eloquentię non pigruūt dicere, quod hanc artem
nisi qui cito possit perdiscere, nūquam omnino possit.
Sed nos nō ea tantū pendimus, ut eis discēdis, iam ma-
turas, uel etiā graues hominū etates uelimus impēdi.
Satis est ut adolescentulorum ista sit cura, nec ipsorum
omniū quos utilitatis ecclesiasticę cupiūs erudiri, sed
eorū quos nondū magis urgens, & huic rei sine dubio
p̄ponēda necessitas occupauit, qm̄ si acutū & feruēs
absit ingenium, facilius adheret eloquētia legentibus
& audientibus eloquentes, quā eloquentię p̄cepta
sectantibus. Nec desint ecclesiasticę litterę etiā preter
canonē in authoritatis arce salubriter collocatę, quas
legendo homo capiat, & si id non agat, sed tantūmodo
rebus quę ibi dicūtur intentus sit etiā eloquō quo di-
cūtur, dū in his uersatur inuēitur accedēte uel maxie
exercitatiōe siue scribēdi, siue dicēdi, postremo etiā
dicēdi, quę secūdam pietatis ac fidei regulam sentit.
Sed hęc de rethorica nūc dicta sufficiant, cū reseruāus
paulo post iura eiusdem in dicēdi genere planius des-
monstranda.

DE DIALECTICA. Ca. XX.

Dialectica est disciplina rationalis querendi diffi-
d niendi & differendi, etiā uera & a falsis discer-
nendi potens. Hęc ergo disciplina disciplinarū
est, hęc docet docere, hęc docet discere, in hac se ipsa
ratio demonstrat atq; aperit, quę sit, quid uelit, quid ui-
deat, scit scire sola, & scientes facere non solū uult, sed
etiā potest. In hac rationātes cognoscimus quid sumus,
& unde sumus, per hanc intelligimus quid sit faciens
bonum, & quid factum bonum, quid creator, & quid
creatura, per hanc inuestigamus ueritatem, & depres-
r iij